



**VISAGINO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VISAGINO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO
APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮGYVENDINIMO POLITIKOS
PATVIRTINIMO**

2023 m. gegužės 25 d. Nr. IV-E-56
Visaginas

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje 2011 m. gegužės 26 d. įstatymu Nr. XI-1425, Visagino socialinių paslaugų centro nuostatų, patvirtintų Visagino savivaldybės tarybos 2013 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu Nr. TS-106 (2017 m. rugpjūčio 24 d. sprendimo Nr. TS-148 redakcija, 2018 m. birželio 26 d. sprendimo Nr. TS-128 redakcija ir 2020 m. rugsėjo 24 d. sprendimo Nr. TS-207 redakcija), 20.2. ir 20.5. punktais ir Visagino socialinių paslaugų centro direktoriaus 2020 m. birželio 5 d. įsakymu IV-73 „Dėl VSPC fizinio ir psichologinio smurto prieš paslaugų gavėjus ir finansinio piktnaudžiavimo jų atžvilgiu prevencijos procedūrų tvarkos patvirtinimo“:

1. T v i r t i n u pridedamą Visagino socialinių paslaugų centro apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo politiką.

2. P a l i e k u įsakymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą sau ir LINAI CICĖNIENEI, direktoriaus pavaduotojai socialiniams reikalams.

3. Į p a r e i g o j u NERINGĄ NEŠUKAITYTĘ, Raštinės administratorę, su šiuo įsakymu Visagino socialinių paslaugų centro administracijos darbuotojus, vyriausiuosius socialinius darbuotojus, socialinius darbuotojus, socialinio darbo organizatorius, atvejo vadybininkus ir Paramos šeimai skyriaus socialinius darbuotojus darbui su šeima supažindinti naudojant dokumentų valdymo sistemą „Kontora“.

4. Į p a r e i g o j u LINĄ CICĖNIENĘ, direktoriaus pavaduotojai socialiniams reikalams, su šiuo įsakymu Visagino socialinių paslaugų centro projekto „Integralios pagalbos teikimas ir plėtra Lietuvos savivaldybėse“ darbuotojus (jau esamus ir būsimus) supažindinti pasirašytinai

5. Į p a r e i g o j u TATJANĄ KOROBOVĄ, Ūkio padalinio vadovę, JOLANTĄ BINKIEWICZ, Pagalbos namuose skyriaus vyriausiąją socialinę darbuotoją, TAIDĄ KRINGELIENĘ, Socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems asmenims su negalia skyriaus vyriausiąją socialinę darbuotoją, SKIRMĄ ŽIGAITE, Vaikų dienos centro socialinę darbuotoją, ANŽELĄ PEČIONKINĄ, Socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems asmenims su negalia skyriaus socialinę darbuotoją, pavaduojančią laikinai nesantį Bendruomenės skyriaus socialinę darbuotoją, SVETLANĄ TAMULEVICIENĘ, Nakvynės namų vyriausiąją socialinę darbuotoją, ir GITANĄ LIAUDANSKIENĘ, Savarankiško gyvenimo namų vyriausiąją socialinę darbuotoją, su šiuo įsakymu savo skyriaus darbuotojus (jau esamus ir būsimus) supažindinti pasirašytinai.

6. Į p a r e i g o j u DIANĄ ZUBROVĄ, Paramos šeimai skyriaus vyriausiąją atvejo vadybininkę, darbuotoją su šiuo įsakymu savo skyriaus darbuotojus (būsimus) supažindinti pasirašytinai.

7. Į p a r e i g o j u DIANAŽ ZUBROVAŽ, Paramos Ŗeimai skyriaus vyriausiają atvejo vadybininkę, su Ŗiuo įsakymu Paramos Ŗeimai skyriaus individualios priežiūros darbuotoją supaŖindinti pasiraŖytinai.

8. Į p a r e i g o j u NERINGAŽ NEŖUKAITYTEŽ, RaŖtinės administratorež, Ŗį įsakymą paskelbti VSPC interneto svetainėje www.vspc.lt rubrikos „Teisinė informacija“ skiltyje „Teisės aktai“.

Direktorė

Stanislava Ostrouch

VISAGINO SOCIALINIŲ PASLAUGŲ CENTRO APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮGYVENDINIMO POLITIKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo politikos (toliau – Politika) tikslas – užtikrinti kiekvieno asmens, įskaitant vaikus, apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje. Apibrėžti Visagino socialinių paslaugų centro (toliau – VSPC) darbuotojų veiksmus sužinojus apie paslaugų gavėjų ar jų šeimos narių namuose, paslaugų gavėjų, gyvenančių VSPC Nakvynės namuose, Savarankiško gyvenimo namuose, Socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems asmenims su negalia skyriuje (toliau – Globos skyrius), galimai patiriamą smurtą artimoje aplinkoje.

1.1. VSPC Apsaugos nuo smurto įgyvendinimo politika parengta vadovaujantis LR apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje 2011 m. gegužės 26 d. įstatymo Nr. XI-1425 (suvestinė redakcija nuo 2023-07-01) nuostatomis ir papildoma VSPC direktoriaus 2020 m. birželio 5 d. įsakymą IV-73 „Dėl VSPC fizinio ir psichologinio smurto prieš paslaugų gavėjus ir finansinio piktnaudžiavimo jų atžvilgiu prevencijos procedūrų tvarkos patvirtinimo“.

2. Sąvokos:

2.1. **Artima aplinka** – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės, giminystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį. Paslaugų gavėjai, gyvenantys VSPC Nakvynės namuose, Savarankiško gyvenimo namuose, Globos skyriuje.

2.2. **Smurtas artimoje aplinkoje** – artimoje aplinkoje veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ir (ar) neturtinę žalą.

2.3. **Smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo** – asmuo, keliantis pagrįstą įtarimą, kad gali panaudoti smurtą artimoje aplinkoje.

2.4. **Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku, ir (ar) vaikas, gyvenantis artimoje aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.

2.5. **Specializuota kompleksinė pagalba** – pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, kurią organizuoja, koordinuoja ir (ar) teikia specializuotos kompleksinės pagalbos centrai.

II. SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE RŪŠYS IR ATPAŽINIMAS

3. **Smurtas skirstomas į rūšis:** fizinis, seksualinis, psichologinis ir ekonominis. Gali būti naudojamas vienos formos smurtas, tačiau dažniausiai pasitaiko keletas jų kombinacija, pavyzdžiui, seksualinis smurtas naudojamas kartu su fiziniu ir psichologiniu smurtu.

Fizinis smurtas – asmens tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai, sukeltys kitam asmeniui skausmą ir galintys sukelti ar sukeltys pavojų kito asmens gyvybei, sveikatai, raidai ar orumui. Tai gali būti:

3.1. Kaip atpažinti fizinį smurtą?

Tai lengviausiai atpažįstama smurto forma, nes dažniausiai palieka žymes ant žmogaus kūno. Neretais atvejais apie patirtą fizinę traumą galima spręsti iš pasikeitusio elgesio ir emocijų:

- Trenkimas, spyrimas, pliaukšėjimas, purtymas, stumdymas, tampymas, niuksėjimas, dusinimas, plakimas, braižymas, žnaibymas, tąsymas už plaukų, badymas, šaudymas, skandinimas, deginimas, mušimas įvairiais daiktais, grasinimas ginklu, grasinimas fiziškai užpulti.
- Fizinių poreikių netenkinimas, įskaitant miego ir maisto tiekimo nutraukimą, atsisakymą duoti pinigų, maisto, transportą ar pagalbą sergant ar susižeidus, asmens užrakinimą gyvenamosiose patalpose ar kitose patalpose, atsisakymą duoti būtiniausių reikmenis ar jų normavimą.
- Piktnaudžiavimas, sužeidimas ar grasinimas sužeisti kitus, pavyzdžiui, vaikus, gyvūnus ar brangų turtą.
- Priverstinis fizinis suvaržymas prieš asmens valią, sulaikymas patalpoje arba išėjimo iš patalpos užblokavimas.
- Smurtautojo sienų, durų ar kitų negyvų daiktų daužymas ginčo metu, daiktų mėtymas įpykus, turto naikinimas.
- Laikymas įkaitu.

Seksualinis smurtas – asmens seksualiniai veiksmai, kuriuos patiria kitas žmogus, dėl amžiaus ar kitų veiksnių negalintis ir (ar) nenorintis išreikšti sutikimo su šiais veiksmais, kuriais juos atliekantis asmuo siekia patirti seksualinį pasitenkinimą ar siekia naudoti iš seksualinių paslaugų, kurie sutrikdo ar gali sutrikdyti normalią juos patiriančio asmens raidą, gali sužaloti jo asmenybę.

3.2. Kaip atpažinti seksualinį smurtą?

Jėgos, prievartos, kaltės ir manipuliavimo panaudojimas ar neatsižvelgimas į asmens norą lytiškai santykiuoti. Tai gali apimti moters vertimą lytiškai santykiuoti su kitais asmenimis, patirti nepageidaujamą seksualinę patirtį ar būti prievarta verčiamai užsiimti prostitucija.

- Pasinaudojimas asmeniu, kuris negali priimti pagrįsto sprendimo dėl dalyvavimo seksualinėje veikloje dėl to, kad miega, yra neblaivus, apsvaigęs, neįgalus, per jaunas, per senas ar priklausomas nuo smurtautojo ar jo bijo.
- Juokimasis ar šaipymasis iš kito asmens seksualumo ar kūno, įžeidžiančių pareiškimų darymas, įžeidinėjimas, pravardžiavimas dėl asmens seksualinių nuostatų / elgesio.
- Kontaktas su asmeniu be jo sutikimo, įskaitant nepageidaujamą skverbimąsi arba lietimą bet kurioje asmens kūno dalyje.
- Perdėtas pavydas, dėl kurio klaidingai asmuo kaltinamas neištikimybe ir imama elgtis kontroliuojamai, siekiant apriboti nukentėjusio kontaktą su išoriniu pasauliu.
- Romantinių santykių su kitais asmenimis užmezgimas ir šios informacijos naudojimas siekiant erzinti nukentėjusį asmenį.
- Lytinių santykių su nukentėjusiu asmeniu eliminavimas siekiant jį kontroliuoti.

Ekonominis smurtas – kai asmuo žeminamas dėl ekonominės priklausomybės ir (ar) kai patiria ekonominę žalą dėl smurtautojo prievartos

3.3. Kaip atpažinti ekonominį smurtą?

➤ Šeimos pajamų kontrolė, kartu arba neduodant nukentėjusiajam pinigų arba griežtai apribojant jo prieigą prie šeimos lėšų. Ekonominis smurtas taip pat gali apimti finansinių paslapčių ar paslėptų sąskaitų turėjimą, vertimą gyventi nukentėjusį asmenį tik iš tam tikrų pinigų išlaikymui arba draudimą reikšti nuomonę dėl to, kaip pinigai turėtų būti išleidžiami, arba vertimą atiduoti savo darbo užmokestį.

➤ Tai taip pat gali būti nukentėjusiojo asmens privertimas prarasti darbą arba neleidimas dirbti. Partneris/partnerė gali priversti asmenį prarasti savo darbą, versdamas vėluoti į darbą, atsisakydamas suteikti galimybę pasinaudoti transporto paslaugomis (nepavėžėdamas, neduodamas pinigų bilietui ir pan.) arba persekiodamas.

➤ Pinigų, skirtų būtiniausioms reikmėms, išleidimas nereikalingiems daiktams (narkotikams, alkoholiui, pomėgiams).

Psichinis (psichologinis) smurtas – kai asmuo verčiamas bijoti, kad dėl tolesnių smurtautojo veiksmų ar neveikimo atsiras tam tikrų neigiamų padarinių. Psichinis smurtas – tai bet koks elgesys, kuris išnaudoja kito asmens pažeidžiamumą, nesaugumo jausmą ar charakterio savybes. Toks elgesys apima ir nuolatinį žeminimą, bauginimą, manipuliavimą, kito asmens kontrolę, žeminimą žodžiu, persekiojimą

3.4. Kaip atpažinti psichinį (psichologinį) smurtą?

➤ Įžeidimai ar kritika, siekiant pakirsti asmens pasitikėjimą savimi, įskaitant ir viešą pažeminimą.

➤ Tiesioginiai arba netiesioginiai grasinimai ar kaltinimai, siekiant sukelti emocinį ar fizinį skausmą ar praradimą (pavyzdžiui, grasinimas nužudyti asmenį ar save, arba abu).

➤ Realybę iškreipiančių teiginių ar elgesio, kurie sukelia painiavą ir nesaugumą nukentėjusiam, naudojimas, pavyzdžiui, vieno dalyko sakymas, o kito darymas, neteisingų faktų kaip tiesos pateikimas ir pan. Tai gali apimti smurtinio elgesio neigimą ar teigimą, kad asmuo tokį elgesį išgalvoja. Tai taip pat gali apimti ir tokį elgesį kaip, pavyzdžiui, asmens daiktų slėpimas ir pyktis, kritika dėl jų „tariamo“ praradimo.

➤ Nuolatinis asmens prašymų ir poreikių nepaisymas, ignoravimas ir neigimas.

➤ Veiksmų, pareiškimų ar gestų, kurie nukreipti į asmens savigarbą ir savivertę, siekiant pažeminti, naudojimas.

➤ Sakymas asmeniui, kad jis yra psichiškai nestabilus arba neveiksnius.

➤ Vertimas vartoti narkotikus ar alkoholį.

➤ Draudimas asmeniui išpažinti savo religinius įsitikinimus, izoliavimas nuo jos religinės bendruomenės arba religijos panaudojimas kaip pretekstą smurtauti.

➤ Bet kokios prievartos ar manipuliavimo naudojimas, kuris silpnina ir kenkia asmeniui.

III. VSPC DARBUOTOJŲ SUPAŽINDINIMO SU SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮGYVENDINIMO POLITIKA TVARKA

4. Visi VSPC darbuotojai privalo būti supažindinti su VSPC apsaugos nuo smurto įgyvendinimo politika pasirašytinai.

IV. VSPC DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SUŽINOJUS INFORMACIJĄ APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE IR PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

5. VSPC darbuotojas (-jai), sužinoję apie smurtą artimoje aplinkoje (paslaugų gavėjų, gyvenančių savo namuose, Globos skyriuje, Nakvynės namuose, Savarankiško gyvenimo namuose gyvenančių asmenų) privalo:

5.1. Informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį (jei įstaigoje – informuoti administraciją tarnybiniu pranešimu).

5.2. Informuoti policiją (jei įstaigoje – administraciją ir policiją) apie asmenį, keliantį pagrįstą įtarimą, kad gali būti panaudotas smurtas artimoje aplinkoje (pateikiant žinomus kontaktus: adresą, vardą pavardę, kitus asmens identifikavimo požymius);

5.3. Informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, policiją (pagal poreikį įstaigos administraciją), apie smurtą patyrusį asmenį pateikiant būtiniausius kontaktinius šio asmens duomenis (nurodyti gyvenamąją vietą, vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą).

5.4. Informuoti smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį ar smurtą patyrusį asmenį, kad su juo susisieks specializuotos kompleksinės pagalbos centras ir, jam sutikus, suteiks pagalbą (asmeniui pateikiami specializuotos kompleksinės pagalbos centro ir emocinės pagalbos tarnybos telefono ryšio numeriai, elektroninio pašto adresai ir rašytinė informacija apie teikiamos specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims pobūdį bei informacija, 1 priedas). Jei paslaugų gavėjas, patyręs smurtą, gyvena įstaigoje, jam suteikiama visa reikalinga psichologinė ir medicininė pagalba, sudarant pagalbos teikimo planą (2 priedas), informuojama policija.

5.5. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui ir policijai perduodami šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir jo asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

V. APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJA

6. Siekiant tinkamai įgyvendinti smurto artimoje aplinkoje politiką, VSPC numatytos šios prevencijos priemonės:

6.1. Ne rečiau kaip kartą į metus VSPC skyrių darbuotojai turi atlikti paslaugų gavėjų anketinę apklausą dėl patiriamo smurto artimoje aplinkoje ir atlikti apklausos duomenų analizę (už anketinės apklausos analizę atsakingi skyrių vyr. socialiniai darbuotojai (socialinis darbuotojas Bendruomenės skyriuje ir Vaikų dienos centre), siekiant laiku sužinoti informaciją apie galimai nesaugią aplinką ar smurtą patiriantį asmenį (3 priedas). Išsiaiškinus, kad asmuo galimai patiria smurtą, ar turint pagrįstų įtarimų apie pavojų artimoje aplinkoje, darbuotojas elektroninėmis ryšio priemonėmis informuoja specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir (ar) policiją.

6.2. VSPC skyrių (Nakvynės namų, Savarankiško gyvenimo namų, Globos skyriaus) veiklos planai papildyti prevencinėmis priemonėmis (paskaitos, su smurto prevencija susiję užsiėmimai).

6.3. VSPC personalo kvalifikacijos kėlimo plane numatyti seminarai, mokymai smurto artimoje aplinkoje tema.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

7. Politika taikoma visiems VSPC darbuotojams.
8. Visiems VSPC darbuotojams privaloma laikytis Politikos IV ir V skyriaus reikalavimų.
9. Politika įsigalioja kitą dieną po jos patvirtinimo ir peržiūrima (atnaujinama) atsižvelgiant į gautus pranešimus apie smurtą artimoje aplinkoje ir (ar) atlikus paslaugų gavėjų anketinių apklausų analizę.

Informacija asmeniui:

- **Specializuotos pagalbos centras**
- internetu: www.specializuotospagalboscentras.lt
- **PAGALBA PATYRUSIEMS SMURTAŲ DABAR JAU IR TELEFONU 8 700 55 516.**
- Visagino savivaldybės gyventojas gali kreiptis tiesiogiai į Visagino šeimos krizių centrą adresu Statybininkų g. 7, Visaginas tel. 8 699 20 069.
- **Bendrasis skubiosios pagalbos telefono numeris – jei reikia skubios pagalbos, skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112 ir praneškite apie smurtą artimoje aplinkoje.**
- Apie smurtą artimoje aplinkoje galite pranešti policijai per policijos elektroninių paslaugų sistemą <http://www.epolicija.lt> arba el. p. artimas.smurtas@policija.lt. Daugiau informacijos <https://policija.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesosios-tvarkos-ir-gyventoju-saugumo-uztikrinimas/smurtas-artimoje-aplinkoje>.

Paslaugų gavėjų anketinė apklausa dėl smurto artimoje aplinkoje

Eil. Nr.	Klausimas	Taip	Ne	Kartais	Dažnai
1	Ar esate patyręs (patiriate) smurtą artimoje aplinkoje?				
2	Jeigu „taip“ ar kreipėtės pagalbos?				
3	Ar žinote kur reikia kreiptis patyrus smurtą (taip/ne)				
4	Ar turite artimų žmonių (šeimoms narių, kaimynų, specialistų) į kuriuos galėtumėte kreiptis iškilus grėsmei patirti ar patyrus smurtą? (taip/ne)				
5	Ar sutinkate gauti daugiau informacijos apie smurto artimoje aplinkoje formas, pagalbos kontaktus (taip/ne)				

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Visagino socialinių paslaugų centras
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl VSPC apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo politikos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2023-05-25 Nr. IV-E-56
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Stanislava Ostrouch Direktorė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2023-05-25 16:24
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-18 17:01 - 2023-09-17 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	IV-56 Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimas, 2023-05-25.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20230525.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2023-05-29)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2023-05-29 nuorašą suformavo Neringa Nešukaitytė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-